

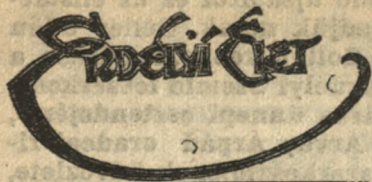
27
431241

erdelyi élet

1936 I. 1. — XXV. évf. 1. sz. 20 Lei

4307
BCU Cluj / Central University Library Cluj

451241

XXV. ÉVF. 1. SZ.
1936 JANUÁR 1.

FŐSZERKESZTŐ:
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, T. Mureș

Boldog új esztendőt

(Arad.) Az új esztendő küszöbén elmondjuk a szokásos kívánságot.

— Boldog újévet kívánunk!

A mi részünkről ez a mondat nem egyszerű sablón, amellyel mindenki köszönti az ismeretlen új esztendőt. A lelkünk legmélyéből hullámszik fel ez a jókívánság olvasóink és barátaink felé, akik negyedszázadon keresztül kitartottak mellettünk jóban és rosszban, kevés boldogságban és sok szenvedésben. A mi jókívánságunk szívből fakad és olyanok felé száll, akik szívesen fogadják és szívből viszonzozzák.

Az Erdélyi Élet újéve olyan, mint egy nagy nekilendülés. Olyan, mint kezdete egy nagy munkának. Mi huszonöt éven keresztül minden új év elején újból megkezdtük a munkát: a közért való harcot, a szépségnek és humanizmusnak fanatikus szolgálatát. Ebben a munkánkban, ebben a minden évben újból kezdődő nekilendülésben csak úgy tudtuk megállni helyünket, hogy olvasóink kitartottak mellettünk és buzdítottak lelkes támogatásukkal.

Aszeretne nekünk is kitartásnak legszebb és reánk nézve legértékesebb megnyilatkozását jubiláris számunkkal kapcsolatban volt alkalmunk élvezni. A gratuláló levelek egész özönével árasztották el az ország minden részéből az Erdélyi Életet, amely mint vaskos könyv jelent meg karácsony előtt. Buzdító és lelkesítő sorokat kaptunk neves politikusoktól, közéleti férfiaktól azért a munkáért, amelyet huszonöt éven keresztül folytattunk. Az csak természetes, hogy jólesik nekünk ez az elismerés azért a gondos és eredményes munkáért, amely a jubiláris számban került a közönség elé, Öndicséret nélkül meg kell állapítanunk, hogy az Erdélyi Élet karácsonyi jubiláris száma tartalomra és terjedelemre egyaránt messze kimagaslik a hasonló folyóiratok közül.

A majdnem másfélszáz oldalas, könyvnek is beillő

szám tartalma az ujságírás szenzációja. Ebben a munkában résztvettek Ardeal legkiválóbb ujságírói és az elismerést, a dicsőséget ezennel átengedjük nekik. Geller Ödön szerkesztő vezető cikke, Franyó Zoltán robusztus írása a közönségről, S. Nagy László, az Erdélyi Szemle főszerkesztőjének cikke az itteni magyar írás ünnepi esztendejéről, Gárdos Sándor humoros írása, Arvay Árpád oradeai riportja, Végh József, az Ellenzék szerkesztőjének üdvözlote, dr. Falus Lajos lírikus írása, Katona Béla igen érdekes cikke két arrivált színésznőről, Halmay Árpád oradeai riportja, Bach Gyula irodalomtörténeti visszaemlékezése, dr. Multás Jenő ujságírói emléke, Károly Sándor őszinte vallomása írói kezdéséről, Kalotai Gábor színházi cikke, Károly József humoros visszaemlékezése, dr. Vörös László szellemes köszöntése, Korda István, Balla Károly, Marosi Rudolf, Cseresnyés Sándor, Bíró Elek, Béltelky László, Zomora S. János, Sós Aladár, Jakab Géza, Kubán Endre, Grósz Dezső, Pilisi Géza, Molnár Tibor riportjai, szépírással és visszaemlékezéssel, továbbá Farkas Antal, Lendvay István és Horváth Imre versei, meg a sok aktuális riport valóságos kincsházzá emelték az Erdélyi Élet jubiláris számát.

A sok üdvözlöt és buzdítás erőt és kitartást ad nekünk a jövő küzdelemre. Amikor most a lelkünk mélyéből jövő jókívánságot küldjük olvasóinknak és barátainknak, ünnepélyesen azt a fogadalmat tesszük, hogy ezentul is azon az uton fog haladni az Erdélyi Élet, amelyen huszonöt éven keresztül haladt és amelyről sohasem tért le.

Bevásárlás előtt
tekintse meg

Szántó és Komlós
ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

F O D O R N É

speciális kozmetika. Arad, Strada Alexandri No. 3.

Összes szépséghibák szakszerű kezelése. — Tanítványok kiképzése.

Legizlésesebb alkalmi és menyasszonyi csokrok, virágkoszorúk
legolcsóbban **Scharm Mária** virágüzletében
Bul. Reg. Ferdinand 5

Újévre olcsó áron kaphatók: must. karcos, ürmös, vörös, ó- és ujbork

Str. Stroescu 7. — Telefon 410.

Messer

Zárt ülésen

pőrére vetkőztették az aradi mozikartellt

(Arad.) A város dítmnei bizottsága zárt ülésen tárgyalta le a mozi-komplexumnak nevezett panamát, amelynek

minden egyes fázisát mi hónapok óta kitergegettük a nagy nyilvánosság előtt.

Az urak maguk között beszéltek meg zárt ajtók mögött mindazt, amit a mozikról már az elemi iskolás gyerekek is tudnak. Hogy miért szegyenkeztek most egyszerre a város urai, azt nem tudjuk. Mi mindössze azt tudjuk, hogy eddig messzemenő jóindulattal elnézték a legdeklaráltabb visszaéléseket és jótalan profitok zsebrevágását.

Mit is tárgyalt zárt ajtók mögött, a nyilvánosság kirekesztésével az interimár-bizottság? Ugyan mik is azok a titkok, amelyeket a város közönségének nem szabad tudni, arról az üzleti vállalkozásról, amelyhez

a város közönsége adta a pénzt és sajnos, még mindig adja.

Megfelelünk erre a kérdésre, pontokba foglalva mindazt, amit a város urai maguk között megtárgyáltak. A közönség létnei fogja tudásátunkból, hogy amit zárt ülésen tárgyaltak a városházán, az Erdélyi Élet már régen feltárt a nyilvánosság előtt. Kezdjük tehát:

1. Hogy volt lehetséges az, hogy a városi mozik, tehát a Central és Select a kartell megalakulása előtt hosszú időn keresztül nem kaptak jobb filmeket, illetve a jobb filmszínházak, mint a Paramount, Metro, Matador, Ero, stb. a magánmoziknak kötötték le a jobb filmjeiket? Erre a kérdésre nem kell felelni. A felelet magától adódik: ki kellett szoktatni a közönséget a városi mozikból, hogy meg lehessen alapozni a későbbi kartell.

2. Ki vállalja a felelősséget azért a szerződésért, amelyet a város kötött a magánmozikkal? A felelősség kérdése nagyon is helyénvaló, mert a szerződés olyan jogi abszurdum, amelyből a városra csak hátrányok háramolhatnak.

Sok milliót

hozott már Aradnak a

Goldschmidt Bank

hagyományos szerencséje!

3. A városi mozik ma már hozzávetőleg tizenégy millió lejébe kerülnek a városnak. Ezek a mozik hosszú időn keresztül az ingadozó vezetés és irányítás következtében deficittel működtek. Miért nem gondoskodott a város arról, hogy meglevő felügyelete mellett olyan szakember kerüljön a városi mozik élére, aki legalább a beinvestált tőke kamatait biztosítani tudta volna?

4. De tegyük föl, hogy a város szabadulni akart a deficités moziüzemlőtől. Miért nem irt ki országos árlejtést a mozik bérbevételére? Ebben az esetben bizonyára sok olyan reflektáns akadt volna, akik a bérösszeggel lassan amortizálhatták volna a sokmillióes beruházást.

5. Tegyük föl azonban, hogy a bérbeadást, mint megoldási formát, nem lehetett volna megvalósítani és tegyük föl, hogy a város mindenképpen nemzeti ajándéknak szánta a városi mozikat. Miért éppen azok kapták a nemzeti ajándékot, akik éveken keresztül a leginkorrektabb fegyverekkel, a kereskedelmi életben szokatlan eszközökkel küzdöttek a városi mozik ellen és ezek prosperálása elé a legválogatottabb akadályokat gördítették? De ha már ajándékozó kedvében van a város (és ehhez meg is van a kedvező anyagi helyzete), akkor miért nem adja oda a mozikat szociális, kulturális vagy sportintézményeknek, amelyek az eselleges hasznát ténylegesen nemes célra fordítanák?

6. A város éveken át milliókat fizetett rá a két mozira. Ugyanakkor a magánmozik is márhaldokoltak, mert nem bírták felvenni a versenyt a kényelmes, szép és tűzbiztos városi mozikkal szemben. Miért lett tehát egyszerre olyan sürgős kartell kötni a magánmozikkal és ezeket a konkurenseket felsegiteni?

7. Az bizonyos, hogy a városnak fokozódó kára van a mozikartellből. Ennek létrehozása humanus szempontból is erős kifogás alá esik, mert a magánmozik tulajdonosai a maguk jól felfogott érdekükben leépítették a városi mozik régi, bevált és hűséges adminisztratív és technikai személyzetét és minden helyre a maguk bizalmi embereit ültettek.

8. A mozi-ügy egyidőben oly viharos hullámokat vert föl, hogy az illetékes minisztérium is tudomást szerzett arról, miszerint az aradi városi mozik körül nincs minden a legnagyobb rendben. A miniszter leiratot intézett a városhoz és sürgős felvilágosítást kért a mozikartell ügyében. Vajjon mi lett a sorsa ennek a miniszteri leiratnak? Erre a kérdésre nem hangzott el válasz a zárt ülésen?

9. A kartell megkötéséből kifolyólag a várost az anyagi károsodáson kívül erkölcsi kár is éri, mert a városnak kell az erkölcsi felelősséget vállalnia azokért a botrányos jelenetekért, amelyek a pénztáraknál napirenden vannak, egyrészt a minden előzetes bejelentés nélkül történő helyáremelések miatt, másrészt azért, mert a közönség sohasé biztos abban, hogy melyik moziban, mikor tartanak előadást. Egész nyáron keresztül Arad egyetlen gyönyörű nyári-mozijában, a Centralban voltak előadások. A magánmozik nyári szünetet tartottak és a Central jövedelméből hosszabbították meg létüket. Az őszi szezon bedlitéval a Central egyszerűen bezárták, a Select is bizonytalan időközökben tart néha előadást. A cél nyilvánvaló. A magánmozik tulajdonosai így akarják megszoktatni a közönséget a maguk kényelmetlen és tűzveszélyes lokáljaikba, hogy ilyenformán biztosítsák a jövőjüket, mert sohasé lehet tudni, mit hoz a holnap. Az nem lehet érv, hogy a Central messze van és a közönség a téli hónapokban nem látogatja. Erre a kifogásra lények cá-

folnak rá, mert volt idő, amikor ez a mozi milliókat jövedelmezett a városnak. Annak idején az Erzsébet-mozi még messzebb volt és a közönség mégis annyira felkarolta, hogy egy-egy előadásra napokkal előbb kellett megváltani a jegyet.

10. Célzatosan elhíresztették, hogy a filmházak kényszerítették a várost a kartell megkötésére. Ez nem felel meg a valóságnak. Sőt ellenkezően. Igazolható, hogy a kartell előtt is és utána is, legutóbb a filmesek aradi kongresszusán többször hangoztatták, hogy szívesebben dolgoznak a várossal, mint a magánmozikkal, mert ez utóbbiak érthető okból nem nyújthatnak olyan anyagi garanciát, mint a város. A filmesek még tovább is mennek és éppen a garancia miatt olcsóbban adják a városnak a filmeket, mint a magánmoziknak.

11. A leghathatósabb érv az volt a kartell mellett, hogy „elég volt a deficitből, nincs erre pénze a városnak”. T. i. a mozira nincs pénze. Akik így érveltek, azoknak nem volt igazuk. A dolgok akkor kellett volna alaposan meggondolni, amikor a város még nem fektetett bele közel 14 milliót a mozi-üzembe. Luţai Cornel dr. primárnak helyes volt az elgondolása abban az időben, mert a többmilliós profit igazolta. Ma azonban az a helyzet, hogy ezt a hatalmas összeget meg kell menteni, mert a város vezetősége felelős a milliókért. Felelnie kell az előző város vezetőségnek és felelnie kell a jelenleginek is, ha továbbra is eltűri a kartell-állapotot.

12. A helyzet most az, hogy olyan magáncsok huznak hasznót ezidőszert a városi mozikból, akik egyellen banival sem járultak hozzá a horribilis összeget kitevő beruházáshoz. Ki vállalja ezért a felelősséget?

13. A kartell létrehozása minden törvényes alapot nélkülözött. Hogy lehetséges az, hogy éppen a város, amelynek kötelessége a törvények és rendeletek szigorú betartása, beinterektálja a városnak a törvényrendelkezéseit?

14. Nem kell különösképpen bizonyítani, hogy a kartell fennállása óta az ugynevezett slágerfilmeket kizárólag a magánmozikban pergetik. Miért? Ezzel is elakorják szoktatni a városi moziktól a közönséget.

15. És hogy is állunk a mozikartell jövedelmezőségével? A város tudvalevően évekig milliókat fizetett rá a mozikra. A kartell aztán csodát művelt. Már az első hónapban 46.000 lei „tisztá nyereség”-et mutatott ki. Pedig ez nem volt csoda, de nem is tiszta nyereség, hanem egy kis szembefordítás, közönséges könyvelési trükk. Kiderült ugyanis, hogy a „jövedelmező” kartell óta, de azelőtt se fizettek régi adósságokat, de a folyó kötelezettségeket sem teljesítették. Így például a kartell nem fizetett állami adót, amiért a kincstár lefoglalta a városnak az állammal szemben fennálló követelését. De tegyük fel, hogy valóban lehetett egyik napról a másikra hasznót produkálni. Ha ez így van, akkor annál inkább kell vállalnia valakinek a felelősséget azért, hogy éveken keresztül deficitet volt a városi mozi-üzem. Azzal ugyanis, hogy néhány embert megfosztottak a kenyertől, hogy néhány villanykötét kicsavar-tak, nem lehet egyensúlyba hozni a többmilliós vállalkozás mérlegét.

16. Hogyan lehetséges az, hogy amikor olcsón, sőt kötelezettség nélkül felajánlották a városnak az Erzsébet-mozit, nem kapott rajta, hogy potom áron megszabaduljon egy esetleges konkurrenciától? Később be is következett a konkurrencia, még pedig nagyon is érthetően. Ha csak havi kétezer lejért bérelte volna ki a város ezt a mozit, még akkor is

megtalálta volna a számítását, ha zárva tartja azt. (Példa erre a zárva tartott Palace-kávéház üzleti politikája.)

17. A kartell megkötése mellett azzal is érveltek, hogy a magánmozisok fenyegetőztek, hogy lökeerdős bérlőknek adják ki mozijaikat, ha nem jön létre a kartell. Ez a fenyegetés nem hangzott el. A magánmozisok sokkal agyafurtabb emberek, semhogy ilyen naiv dolgokkal álltak volna elő. De tegyük föl, hogy mégis akart volna magántólke a mozi piacon elhelyezkedni. Akkor már csak inkább jelentkeznek bérlők a városi mozikra, amelyek kényelmesebb, értékesebb és biztonságosabb szórakozóhelyek, mint a magánmozik.

18. Bebizonyított tény, hogy a kartellnek fennállása óta szaporodtak az adósságai. Ez a felszaporodott adósság csak egy tételnél több, mint negyedmillió. Ezt a tekintélyes összeget a városi autóbusz-üzem folyósította. Hogyan lehetséges az, hogy magánemberekből álló konzorcium városi kölcsönhöz juthat?

19. A város mostani vezetősége már hónapokkal ezelőtt megindította a mozikartell ügyében a vizsgálatot. Lassan folyik ez a vizsgálat és ennek tartama alatt is károsodás éri a várost. Valakinek viselnie kell a felelősséget ezekért az anyagi károkért. Ki fogja viselni?

20. Ez a vizsgálat már a legelején hivatalosan megállapította, hogy a jegyekezelés körül bűnös manipulációk történtek és ebből kifolyólag hatalmas anyagi és erkölcsi felelősség hárul a városra. Vajjon ki fogja ezért a hátát tartani?

21. Sok egyébről is tartozik anyagi és erkölcsi felelősséggel a város. Így elsősorban az állami illeték-manipulációkért, amikél a vizsgálat folyamán jegyzőkönyvbe vettek. Elvégre a város, mint erkölcsi testület nem súlyedhet le a magánérdekek üzleti csalafintaságáig. Azután anyagi és erkölcsi felelősség terheli a várost, mint kartell-tagot, a magánmozik tüzveszélyes voltáért. A véletlennek köszönhető, hogy a legutóbbi Uránia-tűzből kifolyólag nem történt nagyobb szerencsétlenség. De azért tragikus fináléja lett a tűznek, mert öngyilkos lett az a hozzá nem értő fiatal gépész-gyerek, akil a magánmozisok az elbocsátott, képzett városi mozigépészek helyett alkalmaztak. A hivatalos szakértők mindkét magánmozit tüzrendészeti szempontból kifogástalanoknak minősítették. Ezzel szemben a magánszakemberek véleménye az, hogy ugy az Uránia, mint a Corso tüzveszélyesek. Nem tehetünk róla, de a timisoarai Capitol-mozi beomlása óta nagyon értékes előttünk a magánszakértők szavahihetősége. A magánszakértők ellentétben a hivatalos szakértőkkel, megjósolták a kupola beomlását, ami be is következett.

22. A törvény arra kötelezi a mozgósénykép-színházakat, hogy telefontartsanak. Egyik moziban sincs telefon. Nincs pedig azért, mert a telefontársaság leszerelte. A mozik ugyanis adósak voltak a telefontársaságnak és a társaság jogosan szerelte le a készülékeket. Ki vállalja a felelősséget azért, hogy a tűzfészeknek beillő magánmozikban még a gyors segélykérésnek a lehetősége sincs meg, eltekintve attól, hogy törvénysértés esete is fennforog.

23. Megállapítást nyert a város vezetőség által megindított vizsgálat során, hogy a pénztárosnők a kapott ulasítás értelmében a drága helyekre kényszerítették a közönséget, noha az olcsóbb helyek üresek maradtak. Ezzel félrevezették a közönséget és emiatt állandó a közönség zugolódása.

24. A mozik könyveit, a jegy- és pénzkezelést, szóval az egész ad-
mintsztrációt elvitték a városházáról egy diskrét szállodai szobába, ahol
a városmegfelelő ellenőrzése nélkül történik a filmvásárlás is. A pol-
gármester utasítást adott, hogy az adminisztráció visszakerüljön a vá-
rosházára. Látszólag visszakerült ugyan, de a valóságban még ma is
minden a Fehér Kereszt szálloda inkognitó páholyában bonyolódik le.

25. Hogyan lehetséges az, hogy a város a maga részéről a kartellbe
mindössze egy embert delegált, nem pedig egy könyvszakértőkből álló
állandó bizottságot, amely szakszerűen kísérhette volna figyelemmel az
adminisztrációt.

26. A kartell megkötése előtt a városi mozik pénzkezelését az autó-
busz-pénztár végezte. A pénzkezelés a kartell óta még ma is tisztára
magánjellegű. A magánmozik tulajdonosai akkor diszponálnak a pénz
fölött, amikor nekik tetszik, esetleg magáncéljaikra is igénybe veszik a
pénztárt. Miért van ez így és a város részéről ki vállal felelősséget ezért
a pénzkezelésért?

27. Amit a magánmozik tulajdonosai a régi és bevált alkalmazottak-
kal csináltak és még most is csinálnak, az egyik legszégyenteljesebb je-
jezete az egész mozi-rémregénynek. A régi alkalmazottak tulnyomó ré-
szét szélnék eresztették, annak a néhány megmaradt alkalmazottnak pe-
dig embertelenül leszállították a fizetését és a legdurvább bánásmódban
részesítik őket, csakhogy elűzzék őket és szabadabban kezelhessék a vá-
rosi vagyont, amelyet Csáky-szalmájának tekintenek.

28. A kartell privát-tagjainak vakmerősége oddig terjedt, hogy a vá-
ros drága felszereléseit és gépalkatrészeit minden előzetes bejelentés
nélkül használás céljából a saját mozijaikba szállították. Csak Sincsi
Eugen üzemigazgatónak erélyes fellépésére, aki a városi mozik tech-
nikai felügyelője volt, megbizva, kerültek vissza helyükre. Vajon a
kartell megalakulásakor végzett-e a városi bizottság hivatalos leltár-
megállapítást?

29. Ki vállalja az anyagi felelősséget azért, hogy az indokolatlanul
elbocsátott személyzet perrel támadta meg a várost? Egy esteben már
ítéletre is került a sor és a város 26 ezer lei megfizetésére kötelezték.
A perlő alkalmazott azonban megfelebbezte az ítéletet, mert nagyobb a
követelése.

30. Az eddig lassan folyó könyvvizsgálat is már számos szabályta-
lanságot mutat fel azonkívül, hogy a deficit semmiképpen sem akar el-
tűnni. Az adósságok szaporodtak, a város tizennégymilliós vagyona pe-
dig értékben csökkent, ami természetes következménye ennek az egész-
ségtelen kartellnek, hiszen a magánfeleknek nem áll érdekükben vigyáz-
ni a város drága berendezési tárgyaira.

31. Erkölcsi és anyagi felelősség háramlik a városra abból is, hogy
a kartell állandóan illetékkihágásokat követ el. Így például a jegyekkel
történt manipulációkon kívül azzal is kihágást követ el, hogy felül-
bélyegezetlen röpcédulákat osztat szét, ami természetesen következmé-
nyekkel jár.

32. A mozikartell félrevezette a filmeseket azzal a bejelentéssel,
hogy feloszlott. Csak így kaptak a mozik eddig is filmeket. Vajon az
ilyen üzleti szélhámoságért vállalja az erkölcsi felelősséget a város,
mint kartelltag?

Ezek voltak azok az érzékeny pontok, amelyek az interimár bi-

zottság zárt ülésén szóba kerültek. Hogy az egyes kérdésekre elhangzottak-e megnyugtató feleletek, azt nem tudjuk. Meg vagyunk róla győződve, hogy nem hangzottak el, mert a kartell még mindig úgy garázdálkodik, mint eddig.

Nem megnyugtató feleletekre kíváncsi a város közönsége, hanem cselekedeteket vár a vezetőségtől.

Mindenek előtt ki kell kerülnie a városnak a mozikartell anyagi és erkölcsi obligójából. Ezt pedig csakis úgy éri el, ha sürgősen felbontja a kartellt.

A városi mozik problémáját pedig igyekezzék úgy megoldani, hogy a két mozi bérletére irjon ki ORSZÁGOS pályázatot, bár a szakemberek véleménye szerint erre nem is lenne szükség, mert a szakzerű és rendes vezetés mellett a mozik házi kezelésben is RENTABILIS üzletnek bizonyulnak.

Kérlelhetetlen szigorral rendet kell teremteni a mozi-dzsungelben, mielőtt még elveszne benne a város tízennégymilliós vagyona. Rendet kell teremteni mindenkire való tekintet nélkül. Nem lehet senkit sem kimélni, radikálisan kell nyugvópontra vinni a mozi-kérdést, amely egyik fájó sebe a városnak.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fil.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés oldalon 6 lei, — négyzetm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

**Szerkesztőség és kiadóhivatal: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19.
Telefon: 525.**

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. v. 4—6-ig.

Nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Textilárúk legjobb beszerzési helye

Szénási I-nál

Arad, Bulev. Regele Ferdinand 21.

Levizítettünk a „szellemnél”

A nyulbőrbe bujt szellem beleharap
Juli asszony vállába. — Hogyan
lett a nyulszőrből vörösarna asz-
szonyhaj

(Timișoara.) A napilapok pár nappal ezelőtt megírták, hogy egy közeli községben, egy gazdálkodó házában, állítólagos szellemek garázdálkodnak. A szoba és konyha faláról leszórzák az edényeket, a padláson dörömbölnék s a jó Isten tudja, hányféle furcsaságot visznek végbe a lakásban. A „szellem” garázdálkodása már odáig fajult, hogy a falu és a vidék nyugalmanak megőrzése szempontjából a csendőrségnek kellett beavatkozni.

Eddig volt a jelentés. Az Erdélyi Élet munkatársa kiment a helyszínre, hogy „szembe nézhessen a szellemmel” s ha van bátorsága, ám vagdalja hozzá az ő fejéhez is a tényérokat.

BELZEBUB MÁTKAJA

Már a kis állomás várótermének minden sarkából megütötte fülünket a „szellem”.

Egyszerű gazdaemberek, bebegyőlált menyecskék sugnak-bugnak a „nagy titokról”.

— Nem lehet igaz, — mondja az egyik legény.

— De bizony igaz! — erősíti a menyecske. — Olyantól hallottam az esetet, aki benn volt a szobában.

— Majd elbánnék én azzal a szellemmel! — replikáz büszkén egy jóképű fiatalember. — Isten uccé azon minutumban visszamenekülne a pokolba.

— Én meg ammondó vagyok — mondja egy öreg asszony, — hogy a szellem nem más, mint a Belzebub mátkája.

Szegény szellemről megállapították volna, hogy vállain cipeli az egész világ bűneit, ha közben be nem kiált a portás:

— La Timișoara!

SZEMTŐL-SZEMBE AZ ELÁTKOZOTT
HAZ GAZDÁJAVAL

A falu végén megszólítom az első asszonyt:

— Mondja, menyecske, hol laknak a szellemek?

Az asszonynak felragyog az arca és boldogan válaszol:

— No, máma gész nap szerencsés leszek, mert az első idegen menyerskének szólított. Hej pedig, de régen voltam menyecske.

— Adja Isten, hogy szerencsés legyen, de mondja már meg, hol dobálóznak a szellemek?

— Hát az ur is azért jött?... Hahaha... Csak tessék menni a malomig. Ott lát egy rozsdás keresztet, abban a házban laknak.

És már szalad is be kacagva. Az ajtóban torkaszakdtából kiáltja:

— Apjuk, gyere már ki! Egy uriember megy kísértetet keresni. Pár perc alatt kifutott utánam az egész ucca.

A kereszt előtt egy vézna fiatalember jön velem szembe. Nála is az elátkozott ház gazdája után érdeklődöm.

— Én volnék az, — mondja ijedten. — Mit tetszik parancsolni.

— Hallottam, hogy maguknál szellemek garázdálkodnak. Igaz?

— **Nem tudom én, kérem, hogy szellem-e vagy állat, de valami volt, az biztos. Minden cserépedényünket összetörte.**

— Szabad bemennem?

— Tessék! Az ur biztosan ujságíró, hát elmondok én kérem mindent, töviről hegyire, csak a nevemet ne tessék kiírni...

A vékonydongájú, révetegtekintetű fiatalemberrel bemegyünk a szobába. Felesége, a híressé vált Juli asszony fogad bennünket. Pirosarcu, egészséges magyar menyecske. A földesszoba sarkában egy hároméves kisfiu bukfecezik — mezitláb. Korához képest feltűnően bátor és értelmes. A kandalló ülőkéjén pedig egy háromhónapos kisgyermek sir a fakiszniben. Ez a hőcsője, gyermekkocsija.

— Mondja csak, hol van most a kísértet, — kérdem.

— Hála a mennybéli jóságos Istennek, pár nap óta nem jelentkezik, — mondja.

— Meséljék hát el szépen sorjában, mi történt itt?

Az asszony belekezd, de az ura leintí:

— Majd én elmondom.

— Nohát, mondd el te!

— Ugy történt, kérem, hogy a tavasszal egyik éjjelen az óra leestl a ládáról. A földön hármát kettyent, azután elhallgatott. Felkeltem, de nem láttam senkit. Meg akaram indiani az órát, nem ment. Harmadnap éjjelen aztán magától megindult.

— Talán a láda szélére tették.

— Dehogy. A közepén volt. Akkor is a láda mellé kellett volna esnie, de a szoba közepén találtam.

BESZÉL A JULI ASSZONY

— No, most már te kibeszélted magad, engedj engem is szóhoz! — parancsolt rá férjére a fiatalasszony.

— Nohát csak mondd tovább!

— Hát ugy volt kérem, — mondja Juli asszony — hogy Minden-szentekkor megint megjelent a „szellem”. Most is az órával kezdte. Azután leszedte az összes cserépedényeimet és mind összetörte. Már

Nagy János

szüics

Strada Alexandru No. 3.

Modern fényképeket legszebben, legolcsóbban, leggyor-sab-ban **FotoPopa** **Arad,** Strada Mețianu No. 3.

csak egy van. A lakásban tört, zuzott, a padláson pedig minden éjjel csörömpölt. Már se holtak, se elevenek nem voltunk. Egyik éjjel az asztal mellett lévő lócát kezdte el táncotatni. Ettől a naptól kezdve már a lámpát sem mertük eloltani.

— Más is látta a jeleneteket?

— Hogyne! Szombaton két hete tejet hozott hozzánk az Anna néni. Én a kisgyereket szoptattam. Egyszer csak a kézkománcos tálat valaki vagy valami az asztalra dobta, ott háromszor megpenderítette, a következő pillanatban a kályha elé ugrott. Utána este itt volt a molnár, Jani bácsi a szomszédból és a keresztapám. Arról beszélgettünk, hogy a keresztapám félórával előbb kente meg az ajtókat szentelt tömjénnel. Kimentünk ezt megnézni a konyhába, egyszer csak valaki a hátnak mögé dobta a kisgyeres vizesteknőjét.

— Ekkor már rettenetes csődület támadt, úgy hogy az embereket nem tudtuk a ház tájáról elzavarni.

— Nos, most a nyulat mondd el, Juli! — biztatta az ura.

— Az volt a legrettenetesebb éjszakám — kezdi újra az asszony. — Éjféltájban felébredtem s láttam, hogy az ágyam előtt egy házi nyul ül. Ijedtemben megkaptam a szőrét és az egyik combját és felemeltem. Erre a nyul a karmaival megvérezte a homlokomat és a mellemet. Gyorsan elengedtem, felráztam az uramat, de amire felébredt, már nem volt sehol a nyul. Pedig a szőre is a kezemben maradt. A foga helye most is itt van a vállamon, olyan, mintha egy ember harapott volna bele

— Hol a szőr, mutassa.

— Az a baj, hogy mingyárt a kályhába dobtam. És tudja, mivé változott?

— Mivé?

— Vörösbarna asszonyhajja!

Ezt már aztán nem hittem el. Elvesztettem minden önuralmamot és elnevettem magamat. De a férj váltig bizonyította, hogy amit a Juli asszony mond, mind igaz. Sőt egy alkalommal azt is látta, hogy cigarettafüst formájában női hajtincset dobtak a szoba közepére. Ekkor úgy megijedt, hogy az uccán daloló legényeket is behívta és megmutatta nekik.

Három ujságot tele lehetne írni a „szellem” bolondos játékaival, — de, sajnos — nincs rá helyünk. Lássuk inkább a csendőrség véleményét.

MIT MOND A CSENDŐRSÉG

A szellemek meséjével kapcsolatban megkérdeztük a csendőrös parancsnokát, aki a következőt mondta:

— Az egész szellemhistória közönséges humbug — domnule — egy szó sem igaz belőle. Az asszony volt a szellem, ő dobálta az edényeket, hogy az urát ijesztgesse. Ezt a megállapítást bizonyítja az a tény is, hogy a „szellem” csak akkor dobálódzott, ha az asszony benn volt a szobában. Erre vonatkozólag bizonyítékaink vannak és már jelentést is tettünk róla felettes hatóságainknak.

A JEGYZŐ VÉLEMÉNYE

— Nevetséges mese az egész — mondja a falu szimpatikus jegyzője — Ma már a község népe is csak mosolyog rajta. A ház közös

tulajdon és a szellemek garázdálkodásának meséjével szeretnék eljjeszteni a többi résztulajdonost.

A BIRÓ SZELLEM-LESEN

Felkerestük a községi bírót, aki a következőket mondotta:

— A „szellemek” mindaddig jelentkeztek, amíg meg nem fenyegettük a ház tulajdonosát, arra az esetre, ha még egyszer jelentkezik házánál a „szellem”. Ettől a fenyegetéstől úgy megijedt a „szellem”, hogy azóta se hire, se hamva. A fiatal pár házatáján helyreállt a csend és a rend.

— En egy egész éjjel ott virrasztottam a háznál, de bizony nem láttam semmit. A gazda azt mondta, hagyjam benn egyedül a feleségét, majd jelentkezik mingyárt a szellem. Erre azt mondtam, hogy hagyjanak engem egyedül s ha akkor is tör és zuz, elhiszem, hogy szellem jár nálatok. De bizony hiába volt minden, nem volt szerencsém a szellemhez.

A falu és a környék nyugalma most már helyreállt, mert mindenki tisztában van azzal, hogy a szellem-mese csak ostoba fantázia. A gazda sem bánja, ha a „szellem” nyugodtan hagyja, mert — amint mondta, — már a fejét sem merte a dunyha alól kidugni. Most már az asszony sem birkózik a nyullal, amely éppen úgy bele tud harapni a menyecske vállába, akár egy férfi.

p. j.

ÉVRŐL ÉVRE

szaporodik az eltűntek száma

(București.) Rövid ideje, hogy az itteni rendőrségen működik az eltűnési osztály. Rendes kartotékot vezetnek az eltűntekről, akiknek két-harmada férfi. Legtöbbször a következő jelenet játszódik le az eltűnési osztályon:

Egy dult arcú asszony jelenik meg. Leggyakrabban kisgyereket vezet kézenfogva. Bejelenti, hogy a férje néhány napja nyomtalanul eltűnt.

— Talán mulatott és most alszik valahol.

— A férjem nem iszik. Nem is megy társaságba — hangzik a válasz. Megesküszik rá, hogy a férje szerencsétlenség áldozata.

Működni kezd a telefon. Hamarosan együtt van a kórházak és hullaházak válasza. Sehöl sem tudnak az eltűntről.

— Talán... valami nő?...

Semmit sem tud más asszonyról. Hiszen a legodaadóbb és legjobb feleség volt mindig. Sohase voltak otthon családi jelenetek. Megöleli a gyermekét és most együtt sirnak. Az osztály vezetőjének nagynehezen sikerül megnyugtatni és elküldeni az asszonyt.

A nyomozás során aztán rendszerint az derül ki, hogy a házasság nem volt boldog és napirenden voltak a családi jelenetek. Nincs tehát kizárva, hogy az „eltűnt” férfi más asszonyt talált. A legtöbb esetben

az ilyen „eltűnt” más városba, vagy más országba menekült új asszonyával. Ott azután elmerül a munkások, illetve alkalmazottak tömegében és hónapok telnek el, amíg meg lehet állapítani új tartózkodási helyét. Az eltűnési osztály feladata ezzel be is fejeződik.

Eltűnt nők a bejelentett esetek egyharmada. Érdekes jelenség, hogy az eltűnt nők legtöbbször férjes asszony. A férj vagy kártyás, vagy iszákos. És veri a feleségét. Igen féltékeny és vagy bezárja a lakásban, vagy egyáltalán semmit sem törődik vele. A sport is eltűnési ok. A férj a szabadidejét sohase tölti otthon, hanem vagy a futball-pályán, vagy pedig birkózásnál és boxmérkőzésen. Az asszonyt az ilyesmi nem érdekli. Hamarosan aztán megvigasztalódik. Olyan férfira talál, akivel rokonszenvezik. Az asszony egy szép napon eltűnik és a férj megjelenik a rendőrség eltűnési osztályán.

— Én vagyok a világon a legjobb férj — dicséri önmagát. — Az asszony pazarló volt és én eltűntem. Reggeltől-estig keményen dolgoztam, ő pedig úgy élt, mint egy hercegnő.

Természetesen az eltűnt asszony az oka mindennek. Az ilyen eltűnt nőket nagyon nehéz feltalálni, mert ravaszok, elővigyázatosak és valahol egy eldugott csendes lakásban szoktak meghúzódni, persze álneven. Hónapokba telik, amíg a rendőrség nyomukra bukkan.

Az eltűnési osztály vezetője elmondja, hogy a fiatal lányok inkább szöknek meg a szülői házból, mint a fiúk. Az ok mindig ez: a családi kapcsolatok meglazulnak, a szülők nem törődnek a gyerekekkel, rendszerint túlszigorúak, szívtelenek és nem érdekli őket a fiatalok eszmévilága. Drákói szülői, szigor nem ritkaság. Az apa így védekezik:

— Szigorú voltam. Kemény kézzel fogtam. A lányomnak még nem volt szabad tudnia az életéről.

— Inkább világosította volna fel a leányát — mondja az osztályvezető. — Hadd ismerte volna meg az életet.

A megszökött lányok felkutatása is nehéz. Eleinte nem lehet nyomukra akadni, mert minden áruló jelt előzőleg gondosan eltűntettek. A fiatalság szívós, nem reagál felhívásokra, inkább éhezik. Hány esetben talál rájuk rendőrség lezúllított állapotban, az éhségtől és fáradalmaktól elesigázva valóságos nyomortanyákon. Nem merészelnek önként hazatérni, aztán a büszkeségük sem engedi. Ezekből aztán a szülők iránti szeretet egészen kihalt.

A fiúk már ritkábban szöknek meg, mert kényelmesebbek. A fiúk kalandvágya ebben az elgépiesedett korszakban kezd kihálni. Leggyakoribb eset, hogy a nyomor űzi el a fiút a szülői házból, meg aztán a szülők verekedése, amely megmérgezi a szülői ház légkörét. Az ilyen fiúk mindenféle munkát elvállalnak, leggyakrabban sikerül is átvergődniük a bajokon és a legritkább esetben lehet őket a hazatérésre rábírni. A szülők természetesen azt mondják, hogy a gyerekek rosszak és ezért szöktek meg hazulról. Pedig ez nem igaz. A statisztika bizonyítja, hogy a legtöbb esetben a szülők a hibásak, amit azonban nem hajlandók beismereni.

Olyan esetek is előfordulnak, hogy bejelentik valakinek az eltűnését, a nyomozás során aztán kiderül, hogy bűncselekmény miatt tűnt el, illetve ugrott meg. Az ilyen esetek azonban ritkák. Évente háromezernél több eltűnési esetet jelentenek be az eltűnési osztályon, amely a legtöbb esetben eredményes munkát végez. Talán mindössze tíz százalék a felderíthetetlen esetek száma.

Riport egy negyvennyolc órás aradi házasságról

Bírósági akták örökítik meg az utókor számára az alábbi történetet, amelynek hőse egy aradi iparos, aki negyvennyolc órás házasság után hagyta el feleségét és nyomban benyújtotta ellene a válópert. Tipikus korrajz, vagy ha úgy tetszik, korrajz a mai időkről...

Ugynevezett szerelmi házasság volt. A leány nem rendelkezett hozománnyal, a férfinak pedig éppen annyi jövedelme volt, amelyből egy kis háztartás szerény fenntartása lehetővé vált. Megesküdtek.

A házasságkötés utáni napon azonban — így mondja a férj válókeresete — lesújtó kiábrándulás várt az újdonsült férjre. Az asszony bevallotta, hogy más férfit is ismert házassága előtt, egy jósvájdáju aradi magántisztviselő csábította el és a barátságának következményei is vannak.

A férj tudomásul vette a vallomást, viszont nem mutatkozott hajlandónak a következményeket viselni és még aznap elhagyta feleségét. Másnap pedig egy ismert aradi ügyvéd útján benyújtotta a válóperi keresetet.

Mire a válóper törvényszéki tárgyalása elérkezett, máre megszületett a gyermek is. A nagy meglepetés azonban az első tárgyalás alkalmával következett be. A fiatalasszony ugyanis kijelentette, hogy

mindaz, amit férje keresetében előadott — fantázia szüleménye. Sohasem ismert más férfit, mint férjét, ezzel szemben már a házasság előtt is bizalmas barátságban voltak és így magyarázható bizonyos időbeli eltérés a következményeket illetően. A férj — mondotta az asszony — egyszerűen meg akar szabadulni tőle és azért találta ki a periratokban ismertetett mesét, hogy megszabaduljon az esetleges tartásdíjtól.

Az iparos viszont kijelentette a tárgyalás alkalmával, hogy még csak nem is ismerte feleségét, amikor — az asszony szerint — barátságban voltak és állításának igazolására három tanut nevezett meg, mindhárom jóbarátja jelen volt, amikor feleségével először találkozott. A bíróság elrendelte a tanuk kihallgatását, amire a napokban kerül sor és akkor történik döntés a további bizonyításra vonatkozólag.

A harc most már javában áll, amennyiben a férj beadványában kéri a bíróságot, törvénytelenítse az időközben megszületett gyermekeket. A negyvennyolc órás aradi házasságnak még izgalmas fejleményei lehetnek...

Menyasszonyi és alkalmi csokrokat, élő és műkoszorukat
legszebben készít

Mihelyi Vidor

virágüzlete Arad, Gen. Berthelot 2. A színházzal szemben

Szobrot

az Ismeretlen Telefon előfizetőnek

(Arad.) Biztos tudomásunk szerint létezik nálunk egy rendelet, mely utasítja az ország kerületi postaigazgatóságait, főnökségeit és kirendeltségeit, hogy a területükön megjelent újságcikkeket, amelyek bármilyen nyelven a posta intézményével foglalkoznak, azonnal küldjék be a vezérigazgatósághoz.

Ezt a rendeletet nem nálunk találták ki, ez a rendelet nem hazai agyban született, ezt a rendeletet a vezérigazgatóság minden kontingentalási és deviza akadály ellenére, mint elsőrendű szükségleti cikkel, külföldről importálta. Nálunk csak röviddel ezelőtt került sor ennek az üdvös rendeletnek a kibocsátására, jöllehet minden nyugati államban, mint fontos és elengedhetetlen adminisztrációs kellék, évtizedek óta él és virágzik. Külföldön ugyanis súlyt helyeznek arra, hogy a postavezérigazgatóságok közvetlen összeköttetésben álljanak a nagyközönséggel. A panaszok, sérelmek, tanácsok ne csak a rendszerint tulbuzgó vidéki tisztviselőkhöz jussanak el, hanem elkerüljenek oda, ahová eredetileg adreshozták őket. (Ahol minden bajná higgáts utannak a medicínás üvegek, ahol elhivatott postás orvosprofesszorok vizsgálják és irtják a kórokozó bacillusokat, — a vezérigazgatósághoz.

Nem először állapítjuk meg, hogy a romániai közhivatalok között a posta intézménye működik a legelfogadhatóbban. A közönség rengeteg panaszából alig esik néhány a postára és ezek is rendszerint olyan természetűek, amelyekért a vezérigazgatóság nem okolható, amelyek a postai szabályrendeletek szándékos félremagyarázásából erednek és okvetetlenkedő, fontoskodó tisztviselőktől származnak.

Leveleket, csomagokat, táviratokat, pénzt pontosan továbbít a posta és kifogástalanul bonyolítja le a csekkforgalmat is. A postatakarék ellen sem hallatszik panasz. Hogy mindig és mindenütt akadnak olyan nemzetli színre festett kistisztviselők, akik semmibe sem veszik a nemzetközi illemszabályokat és még az általa külföldi vendégektől is megkövetelik az államnyelv tudását, — erről bizonyára megint nem tehet a vezérigazgatóság. Elvégre nem állíthat nevelőnőket a tisztviselők mellé, akik-

Bánfi bor

Előnyösen ismert zamatos fajborok már 11 leiert kapható Arad, Calea Radnei 37. Megrendelhető Apponyi testvéreknél. —

Rusu Demeter

szénanagykereskedő és szállító

Boldog újévet kíván az összes üzletfeleinek.

ről jogosan feltételezheti, hogy az előirt kvalifikációval a jómódort is magukkal hozták a tisztviselői pályára. Szerencsére, — ez a jelenség elég ritkán tapasztalható a postánál. Általában a tisztviselők készséggel beszélnek a közönséggel más nyelven is, mint a hivatalos, — ha tudnak.

Itt igen, — ezen a vonalon nincs is különösebb baj, — a közönség megfizeti a jó drága postát, de legalább ritkán bosszankodik a pénzéért.

Más a helyzet a telefontól.

Amikor Graham Bell nagyszerű koponyájában megszületett a telefon gondolata, ugyanakkor bizonyára eszébe sem jutott az örökéletű mestereknek, hogy ezzel a korszakalkotó találmánnyal a szó szoros értelmében meglizedeli az épidegzetű emberek számát.

Tudott dolog, hogy a telefon viládguralomra törekvő hódítási hadjáratát az amerikai Morgan-csoport vezeti. Hihetetlen propagandát fejt ki az üzlet érdekében. A modern üzleti élet válogatott raffinériájával először birtokba veszi a kiszemelt államokat, azután bosszorkányos gyorsasággal kibányász minden profitlehetőséget.

Két véglét ez a hatalmas vállalat: nagy az ígéretekben és kicsi a teljesítésekben. A szerződészek megkötése alkalmával káprázatosan bőkezű a kötelezettségek vállalásában, de szegényesen és szégyenteljesen kicsinyes a gyakorlatban. A telefon-propaganda tulvilági boldogságot hirdet az előfizetők részére a lapok hasábjairól. Nélkülözhetetlen élettársnak szuggerálja a telefont, mely eltűntet távolságokat, megtakarít időt és elhárít veszedelmeket.

Ezekután pedig csak természetes, hogy a jóhízemű nyájas olvasó, aki a legnagyobb hidegvérrel végigharcolta a négyéves világháborút, aki bámulatós ~~Gödegekkel~~ ~~Gregszóktól~~ ~~refrontók~~ ~~bőnyítő~~ ~~Changkáo~~szát, aki pokoli nyugalommal észszer szembenézett az éhes ágyutorkokkal, — siet a telefontól el, és röpöső szívet kér az előfizetők sorában. Makkegészséges volt, amikor arra az elhatározásra jutott, hogy nem élhet telefontól nélkül.

Miután kikérdezték az anyai és az apai ágát illetően, felmenő és lemenő rokonsága felől, családi és katonai állapotát, hogy nincse- hátralékban városi vagy állami adóval, bent lakik vagy kint, fent vagy lent, stb., stb., miután lefizeltették vele az előfizetési és felszerelési díjat, polgárjogot nyert az Élőhullottak Birodalmában. — a telefontól előfizetők táborában.

A nyájas olvasó úgy készül az első beszélgetésre, mint valami nagy-szabású premierre. A telefontól könyvből kiírta valamennyi ismerősének és üzletfelének számát és feljegyezte azok neveit, akik ~~évközben~~ szereltek fel a telefont, tehát a könyvben nem szerepelhettek.

Napsütéses hétfő reggel kapcsolták be a telefontól

— Hadd kezdődjék jól a hét, — gondolta magában és dagadó ön-

Vitamindus folyékony gyümölcs a

„Vitamost“

Üdítő, tápláló, alkoholmentes ital felnőttek, gyermekek és betegek részére. — Vese-, máj- és epebetegségek, gyomorfekély, bélrenyheség, reumatikus bántalmak, tüdőgyulladás és tuberkulózis ellen kitérően bevált szer a modern gyógyászatban. — Vérszegénység, étvágytalan gyermekeknél elsőrendű tápszer. — Árúsítja: **Dr. Krepil**, Strada Horia 8. Ugyanott kitérően minijű vörös és fehér bor kapható.

érzettel rácsengelt a központra, hogy összeköttetést kérjen egyik barátjával. Csengett egyszer, kétszer, háromszor, sokszor, — mind türelmetlenebbül — két, három, öt, tíz percig, amíg hirtelen mellbe nem vágta egy erőteljes női hang, hogy: „Mit gondolsz, süket vagyok?” — amire még csak nem is válaszolhatott a meglepett Uj Szám, mert máris dugót kapott a gyomrába. Kezdi előlről az egészet. Megtörli a homlokát és csenget. Fáradhatatlanul, az Uj Szám friss erejével kurblizza az apparátust perceken és ötperceken keresztül, amíg végre — óh, égi hang! — jelentkezik a központ. Az Uj Szám lelki szemei előtt még egyszer elvonultak a Telefontársaság hirdetései, melyekből ezer életöröm vetítődött eléje és a legmélyebb hódolat hangján kérte a számot:

734... hétharmincnégy... heten a harmincon a négyes...

Innen kezdve drámai gyorsasággal pergett az Uj Szám filmje és végel ért a kózkórház egy csendes szobájában, ahová önkivületi állapotban szállították be telefonja mellől a hős előfizetőt.

A hófehér úgyon zavartalanul felidézheti a lépes hirdetéseket, amelyek mindenről beszélnek, csak arról nem, hogy az előfizető van a telefonkasszonyokért és nem fordítva, — hogy a hölgyek csak hivatalos nyelven kapcsolgatnak és egyellen más nyelvre sem reagálnak, — hogy hétharmincnégy helyett négyharminchetet hoznak, — hogy amilyen nehezen kötnek, olyan nehezen bontanak, — hogy éjszaka tévesen bekapcsolgatnak legszebb álmobba, — hogy süllanul lehetsz, amikor a feleségedet randevura hívják, — hogy jaj neked, ha nem teljesíted pontosan előfizetési kötelességeidet, — mely esetben hamarabb talál meg téged a központ, mint akár a legszebb napodon te a központot, és végül arról sem esik szó sehol a hirdetésekben, hogy a hálás emberiség egyszer mégis csak feldlíti a telefonfronton hősi halált halt vitézek emlékművét, az Ismeretlen Telefonelőfizetőt.

Tisztán kezelt
borok állandóan
kaphatók

Biró Ferenc

vendéglőjében
Arad, str. M.
Nicoară Nr. 2.

Szerezzen be órát, arany- és ezüstárut

Csáky szakórák és ékszerésznél

Arad, (Főtér)

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)

Crép de Chine lei 120

nyaksálak
divatos dí-
szítéssel

külön monogrammozást is vállalunk.

Bakács

Arad, Str. Brătianu 11, a főposta kapujával szemben.

Egy aradi zeneszerző országos rádió-sikere

(Arad.) Akik december 17-én este rádiójukon Bucureştii fogták, gyönyörködhetek a „Serenad” című kompozícióban, amelyet ekkor közkivánatra másodszer adott elő Petrica Moşoi, a neves bucureştii hegedűművész és zenetanár. A „Serenad” egy tehetséges aradi zeneszerző, Goicea Ionel polgármesteri titkár műve.

Amikor első ízben a bucureştii Picadillyből közvetítette a stúdió a Serenadot, egy előkelő fővárosi tanár megkérdezte Petrica Moşoi-t, hogy ki a szerzője az új kompozíciónak, a hegedűművész rámutatott a mikrofon mellett ülő Goiceara. A tanár, aki nagyobb társasággal volt, megkérte a hegedűművészt, hogy ismétlje meg zenekísérettel a Serenad előadását.

Ujból elhangzott a Serenad és a Picadilly egész közönsége lelkes tapsokkal ünnepelte a tehetséges, fiatal aradi zeneszerzőt, aki szerényen, valósággal pírulva köszönte meg az ünneplést.

A fővárosban ismeretlen komponistának ez az osztatlan sikere biztos záloga annak, hogy az aradi Goicea Ionel, aki mint városi tisztviselő udvariasságával és szívélyes modorával a közönség elismerését kiérdemelte, mint művész dicsőséges jövőbe ért.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

M. Fischer-nél

Minden vevő mindennap kaphat

értékes „M E N” ajándékot

Óriási ujévi kiállítás! —o— Meglepő olcsó árak.
Keretezés gyári árban. —o— Fehér Kereszt sarok.

TELEFON: 379

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztúm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. —
A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

Bécsi levél:

Az osztrák zsidó küzdelve a hivatásért

Az osztrák állam a föltétlen igazságosság alapelvein épült föl. Ebben az államban a zsidó is részesül az igazságban. Ebbe a hitbe meneküljön a zsidó minden bajából. Az a helyes, ha az osztrák zsidóság vezetői nyíltan kiállnak és megmondják,

mi jáj a zsidóknak.

Hiszen a magyar közmondás szerint néma gyerekek az anyja sem érti a szavát. Ki kell állni és őszintén meg kell mondani, ami a szíven fekszik. Az osztrák zsidó jól tudja, hogy miye neki az oszták köztársaság. Az osztrák zsidó bizik Ausztriában és ezért nyíltan beszél.

Dr. Jakob Ehrlich bécsi városi tanácsos, a bécsi polgárság egyik gyűlésén olyan témát pendített meg, amelyet Ausztriában mélyen eltemetve szeretnének látni. Arról panaszkodott, hogy a városi üzemekből elküldték a zsidó alkalmazottakat, csupán azért, mert zsidók. Közölte, hogy volt frontharcosokat is ez a sors ért. Elpanaszolta, hogy minden fáradozás, hogy a zsidókat ért igazságtalanságot jóvátegyék, mérsékelt sikerrel járt. Jóllehet Bécs városi illetékesi referense, hosszu ideig megnyugtató válaszokat adott nekí. Közölte dr. Ehrlich, hogy Bécs város 35.100 alkalmazottja és nyugdíjasa közül mindössze 154 a zsidó.

Válaszában a polgármester kijelentette, hogy nem vágyódik olyan körök tetszésére, amelyeknek érzülete ellenkezik az osztrák érzülettel és osztrák meggyőződéssel. A nemzeti szocialistákat értette és azt akarta ezzel mondani, hogy

Ausztriában senki sem gondol arra, hogy antiszemita politikával kisajátítsa a nemzeti szocialisták programját.

A dolog érdemi részére visszatérve, kijelentette, hogy kilenc esetben visszahelyeztek állásukba elbocsátott frontharcosokat. Kijelentette még a polgármester, hogy a hatósági orvosok 32 százaléka zsidó, az iskolai fogorvosoké 66 százalék, a többi iskolaorvosoké 48 százalék.

Arról nem beszélt, hogy milyen az arányszám a városi alkalma-

POSTAVARIA WIESEL

Str. I. G. Duca (volt Bucur ucca)

MEGÉRKEZTEK a téli saisonra:

Scherg. Zimmermann és Dorobanți exclusiv angol fonalkülönlegesség gyártmányai dus vászlasztékban, rendkívül olcsó engros árban.

zottak összességében. A kép nem teljes, ha csupán egy foglalkozási ágat ragadunk ki. Pedig Bécs város alkalmazottainak összességében fennálló százalékos arány a fontos. Ezen van a hangsúly. Arról a fontos kérdésről nem beszélt a bécsi polgármester, amelyet dr. Ehrlich szintén pedzett, t. i. arra, hogy az iparos-szövetség egyáltalán nem fog zsidókat felvenni, vagy csupán igen kis számban. Ez a zsidó iparosok részére hivatásuk gyakorlása terén óriási károsodást jelent.

A zsidók foglalkoztatása vagy mellözése valamely szakmában, a zsidók felvétele vagy kiküszöbölése valamely szervezetbe kélszeresen rendkívül fontos probléma. Egyrészt a pusztá egzisztenciáról van szó, másrészt pedig erkölcsi dologról is. A jelen esetekben arról van szó, vajjon valamely embernek a zsidó mivolta döntő lehet-e abban a tekintetben, hogy megállja-e helyét a társadalomban.

Azzal, hogy zsidókat azért küldenek el, mert zsidók, azt dokumentálják azok, akik a zsidóknak felmondtak, hogy zsidó mi-voltuk igenis döntő, még pedig negatív értelemben döntő.

A zsidóknak éppen úgy megvannak a jótulajdonságaik és hibáik, mint más embereknek. De ki találta ki azt, hogy a zsidóknak különleges hibáik vannak, amelyek a közszolgáltatásra alkalmatlanokká teszi őket? Hiányzanak belőlük a zsakbéli képességek? Vajjon hogyan tudja befolyásolni a vallás vagy a népi hovátartozás az adminisztratív tevékenységre való rátermettséget? Avagy talán erkölcsi szempontból nem alkalmas a zsidó? Aki ezt állítja, az jól gondolja meg a dolgot, mert be kell bizonyítania, hogy azzal a kevés zsidóval, akit közszolgáltatásban alkalmaztak, rossz tapasztalatokat szereztek. A tény az, hogy a zsidó tisztviselő mindezideig éppen olyan jó tisztviselő volt, mint keresztény kartársa.

Mit lehet még kérdezni? Milyen lehetőségek vannak egyáltalán, amelyek a zsidót közszolgáltatásra alkalmatlanná teszik? Nem fizet a zsidó adót, hogy ne volna joga hivatásszerüen résztvenni abban a közgazgatásban, amelyet az ő adójával is fermtartanak? Álljanak hát ki az antiszemiták az érveikkel, hogy válaszolni lehessen nekik.

És most az iparból is kiteszik a zsidókat? Dr. Ehrlich kiemelte beszédében, hogy ő mindenkor kizárólag becsületes emberekről beszél: Állami szolgálatba és az ipari szövetségbe természetesen csak becsületes embereket szabad felvenni.

Azoknak tehát, akik el akarják venni a zsidóktól a megélhési lehetőséget, a zsidók tisztességtelenségéről szóló statisztikát kell prezentálniuk.

Gyakran történik utalás arra, hogy a zsidók aránytalanul veszik ki

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizot-taink vannak feljogosítva.

részüket a kereskedelem és ipar jövedelmező ágából. Ha tehát azt állítják, hogy ezekben a foglalkozásokban sok a zsidó és hogy a zsidók tisztességtelenek, akkor azt is be kellene bizonyítani, hogy a zsidó tevékenység káros befolyást gyakorolt az osztrák kereskedelemre és iparra. De senki sem merésze Ausztriában a foglalkozási ágak morális sérthetlenségét a gyanu leghalványabb árnyékával is illetni. Az egész világ elismeri az osztrák kereskedelem és ipar tisztességes voltát és erkölcsi integritását. Évtizedek óta korlátlanul működtek mindkettőben a zsidók és éppen ezek az évtizedek voltak a gazdasági fellendülés decenniumai. Nincs az a foglalkozási ág, amelynek művelői nagyrészt tisztességtelenek, hogy kifejlődjék. Főként a gazdasági hivatások nem nélkülözhetik, a legfontosabb tényezőt, a hitelt, természetesen elsősorban az erkölcsi hitelt, amelyből aztán kisarjadozik a materiális hitel.

Az antiszemita gondolatmenete nagyon bonyolult. Az egyszerű észjárás nem talál kivezető utat ellentmondásaikból.

Az osztrák zsidóság probléma azonban nem szorítható a dr. Ehrlich által említett határok közé. A kérdés területe sokkal nagyobb, mert felöleli a zsidóság foglalkozásának általános problémáját. A zsidók részére megnehezítették egyes foglalkozási ágakat. Ennek következtében más ágakban tulsulyba kerültek, ahová könnyebben eljuthattak. Ezekhez tartozik például a kereskedelem. Miután percentualiter jobban vannak képviselve, tehát ki kell nyomni őket innen. De hová?

Ugyanez a helyzet az intellektuel pályákon. Orvos és ügyvéd az lehetett, aki akart. Tehát sok zsidó lett orvos és ügyvéd. Ennek az lett a következménye, hogy most a zsidó orvosoknak nehézségeik vannak. Mihez kezdjenek tehát a diplomával rendelkező zsidók? Ha a zsidóknak megadják az igazságos részesedést a közszolgálatban, akkor a zsidó diplomások egy részét elvonják azoktól a foglalkozási ágaktól, amelyekben a tulsulyuk feltűnő.

Bizonyos, hogy meg fogják találni a helyes és igaz utat, amely kivezet a zsidó-problémát körülvevő ellentmondásokból. Nem nehéz a megoldás. Ahol igazság uralkodik, ott semmi sem komplikált. Csak érvényre kell juttatni azt az elemi igazságot, hogy a zsidó éppen annyira alkalmas egyes foglalkozási ág betöltésére, mint bármely más valláshoz tartozó ember.

Zsidó és nemzsidó között ebben a tekintetben nem lehet különbséget tenni.

Mindenki a tudása, tehetsége és rátermettsége szerint dolgozzék. Ezzel meg is oldódik a dolgot anélkül, hogy alaposan meg kellene oldani.

H. B.

Csemegevirtsli, mindenfajta felvágottfélék, Auner Mediaszi husárugyárából naponta friss áru. Saját termésű paulisi fajborok már 12 leitől kezdve. Csokoládék, csemegeáru. Disznóöléshez fűszerek legolcsóbb bevásárlási forrás

P. Păuțiu „Az Arany Pávához”

eimzett csemegekereskedésében

TELEFON No. 105.

Elszaporodott hamisítványok

veszélyeztetik a bélyeggyűjtő szenvedélyt

(Arad.) A párisi rendőrség ismét nagyszabású bélyeghamisításnak jött a nyomára. Nem olyan hamisításról van szó, amellyel a posta-kincstárt károsítják meg. Ezuttal is magas értékű, régi bélyegek hamisítását leplezték le, amellyel a hamisítók a gazdag bélyeggyűjtőket igyekeztek befogni. Ebből az alkalomból

megszóllaltunk egy aradi bélyegszakértőt, aki a következő érdekes dolgokat mondta:

— Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy manapság minden hájjal megkent szakértő, alapos ismerője a filatéliának legyen az, aki bélyegeket hamisít. Az ilyen embernek

a kisujjában kell lennie a bélyegtudománynak, ha azt nem akarja, hogy kísérlete azonnal kudarcot ne valljon.

De tegyük fel, hogy a hamisító minden megkívánt tulajdonsággal rendelkezik, ma már oly készséges és vállalkozásos, hogy bélyeghamisítás, mint a bankjegyhamisítás.

A hamisítványok rövid életűek, mert a szakember hamarosan megkülönbözteti a hamisítványt az eredetitől.

A technikai segédeszközök ma már oly finomak és oly számosak, hogy a legügyesebb hamisítvány sem állja ki a tudományos vizsgáldását.

— A hamisító sok esetben megelégszik azzal, hogy valamely eredeti bélyeg értékét emeli a postai bélyegzés eltüntetésével, vagy a bélyegzés ráhamisításával. Mindez attól függ, milyen állapotban nagyobb a bélyeg értéke. Némely *Thurn-Taxis* bélyegnél fordul ez elő, amelyek lebélyegezve százszorta drágábbak, mint a használatlanok. A tapasztalt gyűjtők világszerte ismerik az eredeti lebélyegzést, úgy, hogy a hamisítást rögtön észreveszik. A hamisításnak ebbe a kategóriájába tartozik a fogazatok levágása, amellyel az annyira óhajtott „vágott”

Téli szövetujdonságok megérkeztek.

Legnagyobb angol és francia divatlapok szerint öltözhet, ha felkeresi

CSONT

„Revü” urisزابóságát.

Arad, Str. V. Goldiş — Palatul Banca Românească

bélyegeket állítják elő, amelyek — az igaziakra gondolok — régebbiek és drágábbak, mint a fogazattal bírók.

— Ez azonban ugyyszólván gyerekjáték ama raffinált, a modern technika minden módszerével működő hamisítás mellett, amikor a hamisítványok oly megdöbbentő hűséggel sikerülnek, hogy meg sem lehet őket különböztetni az eredeti példányoktól.

A legkisebb színeltéréseket és hibás színezéseket, a rajznak alig észrevehető differenciáit a legtökéletesebben utánozzák és a gyakorlott gyűjtő sem képes a hamisításra rájönni.

Leveleket is a rájuk ragasztott bélyeggel együtt utánoznak, még pedig úgy, hogy eredeti levélről leáztatják az olcsóbb bélyegeket és helyükre ráragasztják a hamisított példányokat.

Vizeleket, papírfajtákat, fogazat-variánsokat, felülnyomásokat és hátsó ellenőrző számokat is hamisít a modern eszközökkel dolgozó hamisító.

A gyűjtők tábora tehetetlenül állna a hamisítóval szemben, ha nem alkalmazná az ő raffinált eszközét, a technikát.

Minden komoly bélyeggyűjtő ismeri a legegyszerűbb eszközöket, amelyek segítségével meg lehet állapítani a legprimitívabb hamisításokat A színek, felülnyomások és lebélyegzések vegytani reakciója, a fogazat ellenőrzése fogazat-kulcs segítségével, a vízjel megállapítása a vízjel-kutatóval a gyűjtő leggyakoribb ellenőrző módszere. De ezen kívül hasonlíthatatlanul precízebb műszerekkel rendelkezik a modern technika és ezek leleplezik a legügyesebb hamisításokat is. Ilyen például a kvarc-lámpa, a „bélyeg-Röntgen”, vagyis a bélyegeknél infra-vörös sugarakkal való átvilágítása.

A kvarc-lámpa segítségével meg lehet állapítani a legjelentéktelenebb papír- és színelkülönbségeket.

Az infra-vörös sugarak pedig akként világítják át a bélyeget, hogy a legjelentéktelenebb árnyalati különbségeket is ki lehet mutatni.

— A bélyeggyűjtő, akár a műgyűjtő, nem utolsó sorban a saját érzékére, saját szimatjára van utalva. Gyakran megtörtént, hogy zseniális hamisítványokat nem segédeszközökkel, hanem a gyűjtő intúciójával fedezték fel. De azért mégis a modern technikai eszközök legmegbízhatóbb segítői a gyűjtőnek. A tudományos módszerek a legmegbízhatóbbak valamely értékes példány valódiságának megállapítására. A legfelsőbb filateliai vizsgáló fórum a londoni „Royal Philatelic Society” vizsgáló-bizottsága. A londoni bélyegegyesület a legtekintélyesebb nemzetközi szerv, amelynek az angol király is tagja.

Ennek a bizottságnak döntése az egész világon mérvadó,

mert a legmodernebb technikai eszközökkel dolgozik és felhasználja az idevágó szakirodalmat is. A román bélyegek közül leginkább az ugynevezett „ökörfejés” klasszikus bélyegeket és az ugynevezett „Efigiu”-sorozatot hamisítják, de oly módon, hogy a hamisításra könnyen rá lehet jönni.

B É L Y E G Z Ő K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

S T A M P A

bélyegzőgyár Arad, a
főpostával szemben.

Budapesti levél:

Intimitások

a mágnás-világból

Az arisztokraták olyan emberek, akik varázs-sapkát viselnek. Nem lehet látni őket. Sokkal kevésbé feltűnően öllözködnek, mint a közönséges halandók. Kerülik az ismert társasági találkozó-helyeket. Nem lehet látni őket. Mindazokról a helyekről, ahol az arisztokraták még a társaságok központjainak számíthatnak, eltűntek. Ott, ahonnan eltűntek, néha a mult jogán fellépnek. Ez a paradzszzerű viselkedés érthető is. Az arisztokrata olyan, mint a hölgy. Nem szabad észrevenni, hogy egy nő éppenséggel hölgy, mert akkor már tévedtünk is. Budapest társadalmi strukturájában hasonlít Londonhoz.

A főrangú osztály elzárkózik.

És a hozzájuk tartozó nevek oly régiék, oly jók és széphangzásuak, mint a legelőkelőbb angol hercegeké vagy grófoké.

De éppen úgy, mint Londonban. Budapesten is adódnak alkalmak, hogy bemutassák az istenadta népnek a drága ékszereket.

Ritka ünnepélyes alkalmakkor előkerülnek a paloták legmélyéről az egyébként láthatatlan családi kincsek, és megmutatják azokat a festői felvonulásban gyönyörködő és sorfalat álló tömegnek.

A magyar mágnások drágakövekkel ékes diszkardjai éppen oly öregek, mint az angol lordok disz-parókái, a hermelin-palástjaik nem különben és csak a diszmagyar ruhán igazítanak egyet-mást az egymásután következő nemzedékek. Szent István napján, valamely szobor leleplezési ünnepélyén, a parlament megnyitásán láthatók a magyar főnemesek. Ott vannak, ha nem is lehet őket észrevenni.

Persze vannak helyek, ahol mégis csak találkozhatnak az arisztokraták. A Nemzeti-kaszinóban, amely még mindig megőrizte ekskluszivitását, nem tudja őket megfigyelni a polgár.

Diszruhában nem lehet felkutatni a magyar mágnást, de frakkban annál inkább.

Frakkban ugyyszólván közönséges gentleman. Megvannak a maga lokál-

Csak egy helyen vásárolhat finom
fehérneműket és paplanokat

???

Ruttkay & Botye

cégnél A R A D, Bulev. Regina Maria No. 8.

jai, bárjai, előnyben részesít bizonyos cigányzenekarokat és ugyanugy viselkedik, mint akármilyen mulatók halandó. Amikor a walesi herceg Budapesten időzött, körülrajongta a mágnásvilág krémje. És nemcsak a fiatalok tartottak ki kívülágos kivirradatig a szomszédos asztaloknál, amíg a herceg fülébe huzatta a szebbnél-szebb nótákat, de történelmi nevek őszhaju, tisztesoru viselői is.

A Disz-téren és az Uri-uccában levő paloták nagyrészt még azok birtokában vannak, akik birtokaikról, vidéki kastélyaikból visszatérve, a telet mindig ott szokták eltölteni.

Ezekben a palotákban fejlődött ki valamikor Magyarország kulturális élete.

Persze ma már a budai főuri paloták uccáiba is behatolt az új idők hangos szava. Sok mágnás birtoka elolvadt, mint meleg márciusi napfényben a hó. Egyesek polgári foglalkozást kerestek, hogy munkával megkeressék azt, amitől a sors megfosztotta őket. Egy Batthány gróf egészen odaadhatja magát művészi hivatásának, mert most már híres festőművész. Budapest és Páris szíveen vásárolja a különlegesen stílizált, Picasso-szerű, érdekes színű, nagyon is párisi hangulatu képeket, amelyekben a magyar mélabu nagyszerűen egyesül a századvegi francia hangulattal. Egy Apponyi-kontesz meglepte a világot egy divatszalonnal. Az üzlet virágzik, nemsokára a Váci-uccába helyezik a csendes budai uccából. Ez az idők jele. Lord Churchill egyik leánya felcsap táncosnőnek. A budapesti előkelő társaság ebben a tekintetben is egészen — angol marad.

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. — **Téli öltönyök és kabátok.** Trench-coat. Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keresse fel. Merkur bevás.-könyvre 6 havi hitel

Csáky Gyula, vésnök

Arad, Str. Braţlanu 9.

Bélyegzők, sportérmek, zománcozott jelvények, zászlószegek és vésnöki munkák a legolcsóbban.

Diszkötések

Üzleti könyvek

Raszterek

Dobozok

olcsón, gyorsan és pontosan készülnek

Dávidovits

könyvkötészet és
vonaiozó intézetében

ARAD, Bul. Regina Maria 24 (Hermann-udvar)

25 év az Erdélyi Élet görbetükrében

A híres abonyi választás

Kossuth Ferenc (szónokol a népnek): Ne hallgassanak kendtek a kormánypárti kortesekre. Csak egy szamarat lehet eladni tíz forintért.

Választó (felkiált): Igaza van az urnak! Mi legalább husz forintot követelünk! (1910)

Khuen és Tisza

Ferenc József (az audiencián): Hogy van kedves Khuen? Milyenek ígérkeznek a termés?

Khuen-héderváry: Rendben volna minden Felső, csak az a baj, hogy árad a Tisza. (1910)

Már huszonöt évvel ezelőtt lassan ment a villamos

Beszélgetés a Perronnon:

— Kérek szépen egy gyermekjegyet.

— De hiszen uraságod már legalább ötven éves.

— Igen kérem, de amikor felszálltam a villamosra, még csak négy éves voltam. (1911)

Baron tanár emlékére

Baron professzorhoz belépett egy öreg zsidó. A tanár rákiáltott:

— Menjen ki és vetközzön le!

— De kérem, tanár ur.

— Először vetközzön le, azután beszéljen.

Az öreg zsidó levetközött, majd meztelenül tért vissza a rendelőbe.

— Na most mondja meg, hogy mi a baja! — kiáltott rá a híres belgyógyász.

A zsidó félénken válaszolt:

— Elhoztam a hitközségtől a nyugtát... (1911)

Az arisztokrata vicc őse

Báró: Mi történt Agenorral?

Gróf: Bizony, elég súlyos agyrázkódást szenvedett.

Báró: Az a fontos, hogy nemesebb szervei nem sérültek meg. (1911)

Már akkor baj volt Kinában...

Beszélgetés az omnibuszon:

— Hiába van köztársasági mozgalom Kinában, mégsem tudnak rendet teremteni.

— Miért?

— A nép ferde szemmel nézi a vezetőket. (1912)

Egyenjogusítást a nőknek!

Bédy Schwimmer Róza szónokolt a feminista ülésen:

— Követeljük, hogy a nőket is egyenjogusítsák!

Egy asszony a hallgatóságból felszól:

— Mit jelent az?

— Azt jelenti, hogy ezután magának is annyi joga lesz, mint a férjének!

Az asszony dühösen kiáltott vissza:

— Nem megyek én abba bele, hogy nekem is csak annyi jogom legyen, mint neki! (1912)

A paraszt panamája

— Mondja csak, János bátyám, tudja, hogy mi az a panama?

— Hogyne tudnám. A kormánypárti kortestől is elfogadok 20 pengőt, az ellenzéki kortestől is elfogadok 20 pengőt és azután saját lelkiismeretem szerint szavallok. (1913)

Tájékozódás a kortesháboruk idején

— Bocsánatot kérek, merre van a Rókus-kórház?

— Menjen csak előre, majd találkozik egy csendőrzárattal, éltesse Justh Gyulát és gyorsan odajut. (1913)

Rohamcsapat

Magyar kapitány rászól a káplárra:

— János, az Istenért, ne hogy agyonlódd azt a muszka generálist!

— Miért ne, vitéz kapitány uram?

— Ilyen tábornokokra szüksége van az osztrák-magyar hadseregnek! (1914)

Rekvirálás

Megkezdődtek a különböző rekvirálások. Ebből az időből datálódik az alábbi párbeszéd:

— Hallotta? A 40—50 éves népfelkelőknek a fémközpontban kell jelentkezni.

— Miért?

— A hajuk ezüst, az orruk rezes, a foguk arany és a lábuk ólom. (1913)

Rossz jel

Sorozni viszik a galíciai zsidót.

Amikor az ezredorvos meglátja, rákiált:

— Azonnal vigyék egy kád vízbe!

A zsidó felkiált:

— Ajvé! Marine!

(1913)

HIRDESSZEN
az „ERDÉLY ÉLET“-ben!

Az első kenyérjegy

Koldus: Nagyságos uram, kérek egy pár krajcárt, vagy egy darab kenyeret.

Járókelő: Nincsen sem pénzem, sem kenyérem.

Koldus: Nagyságos uram, tudom én mi a mai divat: elfogadok kenyérjegyet is. (1916)

Mikor lesz vége a háborúnak?

Katonák beszélgetnek a tábortüznél.

— Firer ur, maga csak tudja, hogy mikor lesz vége a háborúnak.

— Hogyne tudnám. Abban a minutumban, amikor a Mózsi zsidó kinyitja a börtjét.

— ? ?

— Azért, mert amikor a háboru kitört, kiírta a bótajtóra, hogy: „Háboru miatt zárva”. (1916)

Jó üzlet a tőzsdén

Beszélgetés a Szabadság-téren:

— Mit szölsz ehhez a barátunkhoz? Sokat nyert a papiron.

— Tőzsdézett?

— Dehogy. Talpbört csinált a papirosból. (1917)

Fegyelemnek kell lenni!

Pompásan dekorált káplár utazik a villamoson. Belép egy kapitány a szakaszba; a káplár felugrik.

— Csak maradj, édes fiam! — szól rá a kapitány jóságosan.

A káplár izeg-mozog, ismét felugrik.

— Űlj csak nyugodtan, édes fiam — nyugtatja meg ismét a kapitány.

Mikor már hatodszor fordul elő ez a jelenet, a káplár feszes haptákba vágja magát és így szól:

— Kapitány ur, alázatosan kérem, tessék már megengedni, hogy leszálljak, már eddig is öt megállóval továbbutaztam. (1917)

Szovjet vicc

Moszkva egyik nagy terén gépfegyvereket állítottak fel. Az altiszt egyszerre csak elkezdett tüzelni a téren összegyűlt bolsevistaellenes tömegre. Odalépett hozzá egyik társa és megkérdezte:

— Mit csinálsz itt, elvtárs?

Az altiszt így felelt:

— Alkotmányos uton kisebbséget csinálok a többségből. (1918)

Kun Béla és a haza

Találos kérdés:

— Ki a legnagyobb hazafi Magyarországon?

— ? ?

— Kun Béla, mert ő *határtalanul* szereti a hazáját. (1919)

Amikor a szovjet háboruba indul

Beszélgetés a kávéházban:

- Hallotta elvtárs? Linder kiment a frontra.
- Miért?
- Nem akar katonát látni... (1919)

Karinthy és a szovjet

A bolsevizmus alatt Karinthy Frigyes kilépett az Otthon kapuján. Konflisba akart ülni. Acsorgott is egy konflis a klub előtt, de a kocsiát sehol sem lehetett látni. Karinthy hangosan megkérdezte:

— Hol van ennek a lónak a kocsisa?

Ebben a pillanathban előkerült valahonnan a kocsis és dühösen förmedt rá az íróra:

— Micsoda kocsis? Ma már nincsenek kocsisok, csak elvtársak!

Karinthy udvariasan válaszolt:

— Jó, jó, hát akkor hol van ennek a lónak az elvtársa? (1919)

Strand és élelmezés

Beszélgetés a dunai strandon:

— Nézd meg Elvirát? Olyan, mint egy falat kenyér.

— Olyan jó?

— Olyan fekete. (1920)

A „felelőtlen” időkből

A kis Móricka szomorú arccal érkezik haza az iskolából. Szégyenkezve vallja be, hogy megbukott egy tantárgyból. A papája szigorúan rátámad:

— Micsoda szemtelenség! Már megint nem tanultál!

— De papa kérem. Az antiszemitizmus miatt csak a zsidókat buktatják meg.

— Milyen tantárgyból kaptál szekundát?

— Hittanból. (1920)

A zárt határok között

Beszélgetés a Marosparton:

— Hogy vagytok? Hol töltöd a nyarat?

— Az utlevélhivatalban... (1920)

Hogy romlott a korona?

Bemegeg egy uriember Budapesten a trafikba. Kér egy ezerkoronás bélyeget. A trafikor eléteszi:

— Tessék parancsolni ezerkoronás helyeg.

Az uriember a tárcájába teszi és udvariasan megkérdezi:

— Mit fizetek érte? (1921)

Infláció

Két aradi uriember találkozik Budapesten.

— tegnap este olyan rostélyost ettem a vendéglőben, hogy testvérek között is megért 100 koronát.

— És mennyit fizettél érte?

— Háromszázat... (1922)

Emlékeznek arra az időre, amikor még mindenki tőzsdézett?

Kis jelenet a szanatóriumban.

Apolónó: Doktor ur kérem, a 17-es szobában a betegnek 39-re ment fel a láza.

Orvos (szórakozottan): Ha felmegy negyvenre, el kell adni. (1923)

Jaj Istenem, megjött a bessz

Két tőzsdés beszélget a kávéházban:

— Mégis csak jól jön ez a bessz, — mondja az egyik — már eddig is sok embert talpraállított.

— Hogy-hogy?

— Azok, akik eddig autón közlekedtek, most már gyalog járnak. (1923)

Szenzációs ujtás: a filmcenzura meg- kezdte működését

A kis Péter megkérdezi az iskolában a tanító ur:

— Mondd meg nekem édes fiam, hogy mi szeretnél lenni, ha meg-
nőssz?

— Filmcenzor! — felelte a gyermek habozás nélkül.

— Miért éppen filmcenzor?

— Azért kérem, mert ő látja az összes pikáns képeket, amiket ké-
sőbb betiltanak. (1924)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Verekedés a clujl orvosegyetemen

A szigorlaton megkérdezi a professzor az egyetemi orvostanhall-
gatót:

— Van magának némi gyakorlata az operációk terén?

— Hogyne kérem, — hangzik a válasz. — A multkori igazoltatás-
nál tiz kollegán végeztem fejműtétet. (1925)

Modern kereskedő siránkozik

A Lloydban találkozik két jóbarát. Beszélgetnek mindenféléről,
majd áttérnek az üzletre:

— Hogy megy neked?

— Rémesen! Mindennap ráfizetek az üzletre.

— És miből élsz?

— Szerdán és vasárnap zárva tartom a boltot. (1925)

A legjobb hosszunapi vicc

Hosszunapon a zsidótemplomba csak jeggyel lehet bemenni. Dél-
felé megjelenik a kapunál egy szegényesen öltözött zsidó és megkéri
az ajtónállót, hogy engedje be egy pillanatra.

— Jegy nélkül nem lehet, — hangzik a zord válasz.

— De csak egy másodpercre kérem. Bent van Kohn, vele kell egy
rendkívül sürgős üzleti ügyben pár szót váltanom.

Az ajtónálló ránéz, aztán meggyfenyegetve az ujjával így szól:

— Maga szélhámós! Maga imádkozni akar! (1926)

Ujból dekotalják az estélyi ruhát

A neves humorista mesélte, hogy együtt vacsorázott a szépaszony-nyal. A társaság egyik hölgytagja kíváncsian kérdezte:

— Mondja, milyen ruha volt rajta?

A humorista mosolyogva válaszolta:

— Nem tudom. Nem néztem az asztal alá. (1927)

Szomoru ujdonság: a leépités

A vállalati igazgató becsengeti a titkárnőjét és így szól hozzá:

— Kedves kisasszony, ne felejtsem el figyelmeztetni elseje előtt, hogy önnek is küldjek felmondólevelet. (1928)

Szigoru sajtótörvény

A missziósnővér meglátogatja a börtönt. Két delikvenst talál az egyik cellában. Megkérdi az egyiket:

— Maga miért van itt?

— Betörtem egy bankba.

A másikhoz fordult:

— És maga?

— Én kérem, szépen megirtam, hogy ő betört. (1929)

A skót kistfia

Egyre-másra születnek a skót viccek. Ime egy aberdeeni párbeszéd:

Első skót: Képzeld, a kistfiam nem akarja meginni a csukomáj-olajat.

Második skót: Az enyém minden reggel megissza. Igaz, hogy minden kanálért kap egy pennyt, amelyet a perselyébe teszünk.

Első skót: No és aztán mit csináltok az összegyűjtött sok pénzzel?

Második skót: Veszünk érte egy új üveg csukomájolajat. (1930)

Bankzárlat

Két művész beszélget a kávéházban:

— Vége a zeneszerzésnek! Nem lehet ezután opretteket bemutatni.

— Miért?

— A kormány letiltotta a „betéteket”. (1931)

Könyvnap Bucureștiben

Két kereskedő beszélget.

— Hogy van megelégedve kartárs ur a könyvnappal?

— Nagyszerűen! Minden vevőm könyvre vásárol. (1931)

Arisztokrata vicc

Egyszerre divatba jöttek, mint a skót-történetek, vagy a viz-viccek. Ime egy mutató belőle:

Tasziló kiviszi Arisztidet a lóversenyre. Megmagyarázza a játékot. „Látod, ott nyolc ló indul. Amelyik elsőnek ér be a célba, megkapja a huszezer pengőt”.

Arisztid csodálkozva kérdi:

— És a többi hét akkor miért strapálja magát? (1932)

Dollfuss emlékének

A tragikus körülmények között hirtelen meghalt Dollfuss kancellár apró természetéről sok tréfát csináltak. Ő maga szerette ezeket a vicceket és barátaitól mindig megkérdezte: nincs új Dollfuss-vicc? Állítólag saját maga kreálta az alábbi viccet.

— Hallotta, kollega ur? Új postabélyegeket bocsátanak ki a kancellár arcképével.

— Milyen nagyságban?

— Természetes nagyságban.

(1932)

Ghandi bőjtől

Beszélgetés a családi tüzhelynél.

Férj (ujságot olvas): Képzeld, fiam, ez a Ghandi már harmincnyolc kilóra fogyott le!

Feleség (irigyen): Jó volna tudni, fiam, hogy milyen fogyókurát használ.

(1933)

Horogkereszt Németországban

A kis Mórlickát rettenetesen elpüfölük a berlini iskolában a pajtásai. Szakadozott ruhában, tépetten és piszkosan lép a tanító elé.

— De Móricka! — kiált fel a tanító, — mit fog ehhez szólni apád!?

A gyerek szepegve válaszolja:

— Az semmi! De mit fog hozzá szólni a külföld!

(1933)

Tombol a fogycikura

Koldus (siránkozva): Nagysága kérem, három napja nem ettem...

Nagysága (érdeklődve): És mondja, jó ember, hány kilót fogyott?

(1934)

Mindenki sorsjegyet vesz

Két bizományos beszélget. Az egyik rámutat egy uriemberre:

— Látod ezt az urat? Sorsjegyen szerezte milliós vagyonát.

— Nyert?

— Dehogy! Eladott sorsjegyet.

(1935)

...és végül 1936 újévre:

— *Tényleg olyan rosszul áll az aradi mozikartell?*

A remek mondásairól ismert Baron professzorhoz beállított egyszer egy vidéki zsidó azzal, hogy nagyon beteg, vizsgálja meg.

— Mi baja van? — kérdezte a professzor.

— Tanár ur, kérem, — nyögte a zsidó — azt én hamarjában el sem tudom mondani. A nyakamon van egy óriási furunkulus, a lábamon egy kelés, a gyomromban állandóan valami tompa fájdalmat érzek, a hátamban szurás van, a fejem szédül és a balkaromat nehezen tudom emelni.

Baron összecsapta a kezét és csodálkozva kiáltott fel:

— Gott, müssen Sie gesund sein, wenn Sie soviel kränk aushalten.

H'RDENSEN
az „ERDÉLYI ÉLET“-ben!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Egészen
röviden:**

az

Erdélyi Élet

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

BCU Cluj / Central University Library Cluj
a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!
